

LATINSKI FILOZOFSKI ROKOPISI 16.—18. STOLETJA V NARODNI IN UNIVERZITETNI KNJIŽNICI V LJUBLJANI (BIBLIOGRAFSKI PREGLED)*

V Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani je ohranjenih 45 rokopisov filozofske vsebine iz obdobja od 1570 do konca 18. stoletja. Ti rokopisi so nastali po predavanjih lektorjev filozofije na raznih učnih ustanovah, zvečine univerzah. Zahtevam pouka na jezuitskih gimnazijah je za pripravo ustrezala tako imenovana šolska dialektika ali „*summulae logicae*“ (gl. npr. Ms. 282), razdeljena na tri običajne dele: de prima mentis operatione ali o preprostem dojetanju, tj. o pojmi in besednih izrazih za pojme ali terminih; de secunda mentis operatione ali o sodbah; de tertia mentis operatione ali o definiciji, razdelitvi, sklepih, silogizmih in sofizmih. Tak način in obseg obravnavanja logike predstavlja nekak uvod v obširnejši kurz logike.

Ta kurz, imenovan sem ter tja tudi logica maior, so lektorji predavali pri študiju filozofije na univerzah in akademskih ustanovah. Popoln kurz je obsegal podajanje celotnega Aristotelovega Organa z uvodnimi poglavji (o predmetu logike, o besedah kot znamenjih za pojme, o univerzalijah v logičnem oziru) ter pravo logiko maior (o spoznavni vrednosti univerzalij, resnici, sklepanju, dokazih). Tako sklenjeno obravnava celotnega Organa s Porfirijevim uvodom vred vsebuje npr. Ms. 254 iz leta 1573: najprej Porfirijev uvod, nato Kategorije (praedicamenta), Peri hermeneias (de interpretatione, o sestavinah in vrstah stavkov), prva in druga Analitika (de resolutione libri, o sklepanju in znanstvenem postopku v celoti), Topika (o verjetnostnem dokazu) ter Zmotni sklepi in njih ovržba (De elenchis sophisticis). Logični spisi so v NUK močno zastopani: kompletni Organon obravnava bolj ali manj obširno 12, v nepopolnem obsegu pa 17 rokopisov.

Kratice:

BS (=Backer—Sommervogel): Bibliothèque de la Compagnie de Jésus. I. Bibliographie, par les pères Augustin et Aloys de Backer. II. Histoire, par le père Auguste Carayon. Nouvelle (3me) édition par Carlos Sommervogel. Bruxelles 1890—1909. *Duhr*, Geschichte der Jesuiten in den Ländern deutscher Zunge, Freiburg/ Br. 1907, Bd. I. *Glonar*: inventarni seznam rokopisnega oddelka v NUK, ki ga je sestavil Joža Glonar. *Gspan-Badalič*, Inkunabule v Sloveniji, Ljubljana 1957. *Peinlich*, Geschichte des Gymnasiums zu Graz. Zweite Periode. Collegium und Universität unter den Jesuiten. Jahresbericht d. kaiserl. königl. Obergymn. zu Graz, 1869, 1870. *SBL*: Slovenski biografski leksikon I—III (A-Steklasa), Ljubljana 1925—. *Sodnik*: Alma Sodnik—Zupanec, Vpliv Boškovićeve prirodne filozofije v naših domačih filozofskih tekstih 18. stoletja, Raprave SAZU, I, 1943, Filoz. — filol.-hist. razred, 5—40; Ista, Iz zgodovine filozofije pri Slovencih. Filozof Anton Erber, Zbornik Filozofske fakultete II, Ljubljana 1955, 7—19.

Drugo leto filozofskega študija je bilo posvečeno naslednjemu velikemu kompleksu aristotelske filozofije, splošni fiziki, ki se nadaljuje v tretje leto še s posebno fiziko (scientia rerum naturalium, philosophia naturalis, physica generalis, physica particularis). Razdelitev se opira na Aristotelova naravoslovna dela. Splošno fiziko obravnava osem knjig Fizike, in sicer z disputacijami o tvari in podstatnem deju

* Ta pregled je izvleček iz podrobnejšega bibliografskega opisa, ki je bil izdelan 1.1964 po naročilu Instituta za sociologijo in filozofijo pri Univerzi v Ljubljani in pod mentorstvom Alme Sodnik—Zupanec. Tipkopis je shranjen v NUK, pri naročniku in pri avtorju.

(de materia prima et forma substantiali) ter njuni sestavi (de composito substantiali), o naravi in vzročnosti (de natura et causis), o gibanju (de motu), o kraju in prostoru (de loco), o trajanju, začetku in koncu (de duratione, inceptione et desitione). Slede traktati po ostalih Arist. prirodnofilozofskih spisih: o svetu, nebu in prvinah (de mundo, coelo, elementis), o porajanju in razkrajanju (de generatione et corruptione), o meteorih (de meteoris) ter za sklep traktat o duši (de anima). Pri tem se zlasti v rokopisih kasnejšega datuma (18. stol.) oglasi tudi polemika z novejšimi nazori. Proti modernim filozofskim tokovom nastopa npr. Ms. 250, ki ga je zapisal Mihael Ortner leta 1744; avtor zavrača moderno filozofijo Descartesa in Leibniza (gl. Sodnik, Filozof Anton Erber, str. 16; ista, Vpliv Boškovičeve prirodne filozofije, str. 22). približuje pa se modernejšim nazorom npr. filozof in fizik Jožef Kessler, SJ, v Ms. 238 iz leta 1749. Obdržal je sholastični temelj prirodne filozofije, vendar se je v posameznih vprašalnjih že pridružil sodobnim mislecm (gl. Sodnik, Filozof Anton Erber, str. 16—17). Da so prirodnofilozofska vprašanja silila v osredje filozofskega zanimanja, dokazuje število rokopisov fizikalne vsebine v NUK. Splošno fiziko obravnava zelo obširno 22 rokopisov, medtem ko se vprašanjem o nastajanju posveča 15, o nebu 14, o duši 13 in o meteorih 10 rokopisov.

Manj zanimanja so naši avtorji posvečali vprašanjem aristotelske metafizike (11 rokopisov v zelo skrženi obliki) in etike (3 rokopisi), kar je razumljivo, saj so to snov dovolj obširno obravnavali pri teoloških študijah.

Metoda, ki se je drželi pisci, je vsa v znamenju sholastične tradicije. Že bežen pregled vsebinske členitve pokaže uporabo sholastične metode. Avtor postavi problem v obliki vprašanja, doda opombe za pojasnitev pojmov, nato sledi teza, ugovori in odgovori z ovržbo ugovorov. Vsebina je bolj ali manj pregledno razčlenjena „per tractatus sive disputationes, quaestiones, articulos, capita“ itn. Vendar se marsikje že uveljavlja prožnejši in enostavnejši način podajanja snovi kakor v starejših sholastičnih tekstih.

Zanimiv je pregled naših rokopisov glede na filozofsko pripadnost k strujam, ki so se izoblikovale v okviru in mejah sholastične filozofije, k šoli Tomaža Akvinskega, Dunska Skota (čigar nauk so zlasti gojili frančiškani) in pozneje Suareza. Večina rokopisov v NUK je tomistična, izrazito skotistični (in torej frančiškanski) so anonimni Mss. 252, 260, 306, 326 in 329, ki se že v naslovu programatično sklicujejo na Dunska Skota. Eno izmed vprašanj, kjer sta se tomizem in skotizem razhajala, je nauk o tako imenovani *distinctio formalis ex natura rei* ali *a parte rei* (prim. Sodnik, Iz zgodovine filozofije pri Slovencih. Problem skotistične *distinctio formalis* . . . Razprave SAZU II, Filoz.-filol.-hist. razred, 1944, str. 39—52). Izrečno zavračanje skotistične misli o tem problemu najdemo pri celi vrsti rokopisov (npr. Ms. 86, 249, 282 in 315).

Ker je večina naših rokopisov nastala po šolah, ki so jih ustanavljali in vodili jezuiti, nosilci protireformacijskih in katoliško obnoviteljskih stremljenj, je opaziti v rokopisih močan vpliv najpomembnejšega filozofa tega reda, Francisca Suareza (1548—1617), utemeljitelja tako imenovane jezuitske ali baročne sholastike, ki soglašala bodisi s tomisti bodisi s skotisti. Nasploh smo dobro poučeni o vsebini, metodi in organizaciji ter seveda smotru filozofskega študija v sklopu jezuitskega šolskega sistema. Zadošča pogled v nadrobni šolski red jezuitskega reda, *Ratio atque institutio studiorum Societatis Jesu* iz leta 1599, ki so ga večkrat dopolnili.

Rokopise navajam v kronološkem zaporedju; vsebina je nakazana v glavnih obrisih. Dodajam najpotrebnejše podatke o piscu in avtorju.

1. Ms. 275

Avtor *Stefan Rimel*, SJ, Pisec *Baltazar Radlič*. Dunaj, 1570.

Vsebina:

f.1^a In Dialecticam Aristotelis Annotationes Inceptae & datae per R[everen]dum P[at]rem Stephanum Rimelium Societatis Jesu Sacerdotem & philosophici cursus p[ro]fessorem ordinarium. Inceptae 9. die Februarii a[n]no 70.

- f.2^a — 5^a Notabilia quaedam in Universam philosophiam.
 f.5^a — 30^b De Logica quid sit et quomodo dividatur.
 f.31^a — 42^b Quaestiones prooemiales, de universalibus in introductionem Porphyrii.
 f.43^a — 81^a Porphyrianae praefationis explicatio.
 f.81^b — 86^b Prolegomena in universam Ar[istote]lis ph[ilo]s[oph]iam.
 f.86^b — 171^a Prolegomena in praedicamenta Aristotelis.

Spis ni dokončan. Obsega 172 folijev. 8°.

Avtor rokopisa je nemški jezuit Stefan Rimel (1530—1571); o njem glej Duhr I, 164, 167—168; Peinlich, 2 in nasl. O piscu tega rokopisa, Baltazarju Radliču (1533—1579), glej SBL III, 7. Da je študiral na dunajski univerzi, dokazuje Die Matrikel der Universität Wien, Graz 1959, III. Bd., 1. Lfg., str. 148, za leto 1568 („Balthasar Radlitz Weixlbургensis Carniolus”).

Da je naš rokopis zapisala Radličeva roka, potrjuje primerjava pisave s pisavo v Ms. 76, ki se nedvomno pripisuje Radliču (prim. Kidrič, Doneski za zgodovino slovenskega lektionarja in slovenske pridige, Bogoslovni vestnik III, 1923, str. 156, 157, 169) ter z rokopisnimi beležkami v Radličevem izvodu Parafraz Erazma Rotterdamskega (Basileae 1524, signatura NUK 15463), kjer je podoben rokopisen Radličev ekslibris kakor v našem rokopisu. Prim. nadalje Gspan-Badalič, str. 377. Radlič je kupil še nepopisan zvezek na Dunaju (prim. f. 1^a: Emptus Viennae... 1570) in vanj po Rimelovih predavanjih zapisoval kurz logike. Nato ga je prinesel s seboj v Ljubljano in tako je prišel njegov rokopis skupaj z ostalimi Radličevimi knjigami v času škofa Hrena v knjižnico škofijske rezidence v Gornji grad in od tod 1784 v ljubljansko licejsko knjižnico, prednico današnje NUK.

2. Ms. 254

Avtor in pisec anonimna. Dunaj, 1573.

Vsebina:

- f. 4^a — 40^b TA ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ In Introductionem Porphyrianam.
 f. 44^a — 147^b Prolegomena in praedicamenta Aristotelis.
 f. 148^a — 184^b In Aristotelis de Interpretatione Libros.
 f. 188^a — 279^b In Qvator Aristotelis de Resolutione libros.
 f. 284^a — 318^b In octo topicorum Aristotelis.
 f. 319^a — 339^b De Elencis Sophisticis.

Obseg 348 folijev, 8°.

Gl. tudi št. 3!

3. Ms. 264

Avtor in pisec anonimna. Sine loco, 1574.

Vsebina:

- f. 4^a — 9^a TA ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ In octo phisicorum Libros Aristotelis [!].
 f. 9^a — 150^a [Komentar k posameznim knjigam Aristotelove Fizike].
 f. 156^a — 184^b [Komentar k Aristotelovim knjigam De coelo].
 f. 188^a — 256^a [Komentar k Aristotelovima knjigama De generatione et corruptione].
 f. 260^a — 326^a [Komentar k Aristotelovim knjigam De meteoris].

Obseg 330 folijev, 8°.

Ista roka, ki je pisala rokopisa št. 254 in 264, je napisala tudi rokopise:

Ms. 286. Začetek spisa manjka. Besedilo se začne na f. 4^a: 2 notanda sunt. . . Plutarch[us] lib[ro] de puerorum educatione. Sledijo traktati De descriptione felicitatis, Tractatus de resurrectione, [o volji], Tractatus de virtute, Tractatus de peccatis, Tractatus de peccato originis, Tractatus de legibus summatis collectus, Tractatus de gratia, Commentaria in Ilam Ilae S. Thom[ae] authore *Achille Bigliardo*, Tractatus de ecclesia, Tractatus de spe, Tractatus de charitate, Tractatus De iure et iustitia traditus a *Iacobo Paytz*, Tractatus De oratione. Celoten rokopis obsega 459 folijev, 8°. Nastal je neznano kje leta 1575.

Ms. 330. Začetak spisa manjka. Besedilo se začne na f. 4^a s traktatom o Bogu, božji previdnosti in božji volji, slede Tractatus de altissimo trinitatis mysterio, Tractatus de operē sex dierum, Tractatus de creatione rerum, Tractatus de angelis. Nastal je v Rimu 1576/77, avtor in pisec sta anonimna. Celoten rokopis obsega 231 folijev, 8°.

Ms. 220. Rokopis obsega traktate o cerkvi in protestantih, o papeškem primatu, o duhovnikih, o meništvu, o vojskujoči se cerkvi, o nevidni cerkvi, o Septuaginti, ter prepisa papeškega breva Pija IV. in pisma kardinala Coma nunciju Delfinu iz leta 1575. Celoten rokopis obsega 439 folijev, 8° Nastal je v letih 1577—79.

Ms. 210. Vsebuje Commentaria de mysterio incarnationis ex III^a parte D. Thomae Aquin[at]is Iacobo Paytz auth[ore]. Obsega 163 folijev, 8°. Spis ni datiran.

Zelo izrazita pisava in enaka vezava rokopisov št. 254, 264, 286, 330, 220 in 210 dokazujejo, da jih je napisal isti pisec v letih 1573—1579 deloma na Dunaju (filozofijo) deloma v Rimu (teologijo). Avtorja nekaterih teoloških traktatov sta Iacobus Paytz in Achille Bigliardo, ki pa o njiju nisem našel nobenih podatkov. Ni izključeno, da gre za jezuitske tekste, prim. Ms. 220, f. 412^b: Romae in Coll[e]gi]o Romano 22 Maj 1579. Ali je mišljen jezuitski kolegij v Rimu, ki ga je 1551 ustanovil Ignacij Loyolski, poznejša Gregoriana? Tu je v tem času deloval ugledni jezuit Achille Gagliardi (!), prim. BS III, 1095 in nasl. To domnevo bi potrjevali traktati o najbolj perečih vprašanih takratnega cerkvenega življenja, o odpadnikih-protestantih, vojskujoči se cerkvi in obhajilu pod obema podobama (papeški breve in Comovo pismo). Vendar je nenavadno, da ni najti nikjer nobenega izrečnega opozorila na jezuitski red in da tudi pri obeh avtorjih ni omenjena morebitna redovna pripadnost ali akademska stopnja. Po sodbi A. Gspana so rokopisi vezani v sočasno vezavo italijanskega tipa. Provenienca rokopisov je nejasna.

4. Ms. 99

Avtor *Luca Vintana*, SJ. Pisec *Rainaldo Scarlichì*. Gradec, 1606.

Vsebina:

f. 2 ^a	Tractatus in Universam Aristotelis Logicam A R[everendo] P[at]re Luca It[alo] Vintana e Societate Jesu Philosophiae Doctore et eiusdem in Alma Graece[n]si Academia Professore Ordinario Traditus. Exceptus a Reinaldo Scharlichio Italo inchoatus Anno d[omi]ni 1606 die Secunda Januarii hora 9 ^a mat[ut]ina.
f. 4 ^a — 6 ^b	Prooemium.
f. 7 ^a — 64 ^b	De Natura Logicae.
f. 64 ^b — 92 ^a	De Universalibus.
f. 92 ^a — 138 ^b	In librum categoriarum Ar[istote]lis.
f. 138 ^b — 150 ^b	In libros Perihermenias Ar[istote]lis.
f. 150 ^b — 155 ^a	In duos libros prioris resolutionis.
f. 155 ^a — 165 ^b	In duos libros posterioris resolutionis.
f. 165 ^b — 195 ^b	De scientia, quae est effectus de[m]onstrationis.

Snov je razdeljena na 7 disputacij. Obseg 196 folijev, 8°.

Glej tudi št. 5!

5. Ms. 215

Avtor anonimen, Pisec *Rainaldo Scarlichi*. Gradec, 1607—1608.

Vsebina:

- f. 2^a — 20^a Disputatio VII. complectens ea, quae in 4 libris Meteorum Ar[istote]lis tractantur.
- f. 20^b — 49^a Disputatio octava de iis quae in I. libro Ar[istote]lis de ortu et interitu disseruntur.
- f. 49^a — 73^a Disputatio nona. Commentarius in ea quae II. libro de generatione et corruptione. Ar[istote]les tractat.
- f. 73^a — 213^b Tractatus Ar[istote]lis in libris de anima.
- f. 216^b — 254^a Disputatio in libris Aristotelis metaphysicos.

Obseg 257 folijev, 8°.

Rokopisa št. 99 in 215, ki vsebujeta predavanja iz logike in posebne fizike (manjka torej kurz splošne fizike iz drugega leta študija, 1607, zato se tudi Ms. 215 začne s 7. disputacijo), je med študijem na graški univerzi napisal Rainaldo Scarlichi, poznejši tržaški in 10. ljubljanski škof (umrl 1640). 1607 je v Gradcu dosegel doktorat filozofije (prim. Peinlich, 3 in 58, ter pripis v Ms. 215, f. 254^a: Et haec in Unversam philosophiam... dicta sufficient. Quod caedat ad Dei Ecclesiaeque suae ornamentum ultimo Maij, horis pomeridianis absoluius, omissis omnibus caeremonijs et ualde properanter, Ego autem pro Magisterio consequendo 17 mensis supra dicti examen subiui die euneris hora consueta, Theses uero defendi 19. Junij horis pomeridianis, Magisterij poro gradum 14. Julij in praesentia Ser[enissim]i Caroli et alior[um] o[mn]ium Ill[ustrissim]or[um] Praesulum ac toto Senatu Academico suscepi.). O Scarlichiju je tudi znano, da je v mladih letih zlagal latinske pesmi (več o njem SBL III, 211; taka pesem je zapisana npr. v Ms. 99, f. 1^a: Epitaphium seu tumulus). Kulturnozgodovinsko zanimiv je njegov pripis v Ms. 215, ff. 229^b—230^a o smrti nadvojvodinje Marije, zaščitnice graških jezuitov.

Avtor prvega in bržčas tudi drugega rokopisa je Goričan Luca Vintana, SJ. 1597 je prišel v ljubljanski jezuitski kolegij, 1605 pa postal profesor filozofije v Gradcu in 1609 rektor kolegija v Celovcu (prim. Koblar, Iz letopisov ljubljanskih jezuitov, Izobraževalna knjižnica III, 1915, str. 29; Peinlich, 102; Duhr II/1, str. 343).

Oba rokopisa sta enako vezana. Ms. 99 je izpričano Scarlichijev, Ms. 215 pa ima na platnicah, resda močno zabrisano, njegov podpis. V licejsko knjižnico sta prišla najbrž iz gornjegrajske knjižnice ljubljanskih škofov.

6. Ms. 283

Avtor *Simeon Sidecius*, SJ. Pisec *Andrej Ploshik*. Gradec, 1618.

Vsebina:

- f. 10^a — 265^b Tractatus In Octo Libris Physicorum Ar[istote]lis Traditus a R[everen]do Patre Simeone Sidecio Societ[at]is Jesu Sacerdote Philos[ophiae] Magistro, et in Unversitate Grace[nsi] Professore ordinario, Conscrip[ti]t[us] vero ab Andrea Ploshik Physices Auditore, anno a partu Virginis 1618 [v dveh traktatih].
- f. 265^b — 278^a Tractatus 3. In quatuor Libros de coelo [ni dokončan].
- f. 287^a — 304^b Tractatus quartus in quatuor libris Meteorum.

Obseg 305 folijev, 8°.

Avtor rokopisa je češki jezuit Simeon Sidecius (1586—1625, o njem gl. BS VII, 1189; Peinlich, 102), pisec pa poznejši ljubljanski vikar Andrej Ploshik (Ploshnik, Plasnik, prim. Gspan—Badalić, str. 310 in 342).

7. Ms. 109

Avtor in pisec anonimna. Sine loco. 1622—1624.

Vsebina:

- f. 4^a — 45^a [Prolegomena logicae].
- f. 45^b — 63^a In Librum Categoriarum sive praedicamentorum Aristotelis.
- f. 63^b — 69^a In Libros Ar[istote]lis De Interpretatione.
- f. 69^b — 78^a In duos libros priorum Analyticorum.
- f. 78^b — 112^a In libros posteriorum Analyticorum duos.
- f. 122^a — 211^b In philosophiam naturalem Aristotelis [komentar k Fiziki, de coelo, de generatione et corruptione].
- f. 227^a — 284^b In Libros Aristotelis De Anima.
- f. 285^a — 296^a In Aris[tote]lis Metaphy[sicam] Disputatio.
- f. 306^a — 315^b [Komentar k Aristotelovi etiki].

Obseg 315 folijev, 8°.

Rokopis je nastajal v letih 1622—1624. Pisec je ob posameznih poglavjih zapisoval datume, ki segajo od 9. julija 1622 do 26. avgusta 1624. Na f. 186^a je kasnejši pripis, datiran v Bologni, 7./9. aprila 1628.

8. Ms. 256

Avtor *Zacharias Trinkell*, SJ. Pisec *Andrej Juraj*. Gradec, 1636.

Vsebina:

- f. 4^a — 155^b In Physicas Auscultationes Ar[istote]lis [samo 5. in 6. traktat].
- f. 157^a — 183^a Tractatus VII. In quatuor Ar[istote]lis libros de Coelo.
- f. 193^a — 202^a Principia astronomiae.

Obseg 204 foliji, 8°.

Avtor rokopisa je slovaški jezuit *Zacharias Trinkell(ius)*, (1602—1665, gl. BS VIII, 247), pisec *Andrej Juraj* je njegovo in svoje ime zapisal na hrbet knjige. NUK hrani še tri teološki rokopise, ki jih je tudi zapisal Juraj, in sicer:

Ms. 214, 1. zvezek: De Sacramentis in co[m]muni & in pa[r]ticulari. De Eucharista. Auctore R. P. Franc[isco] Amico M. Andreas Juraj.

2. zvezek: De Gratia Fide Spe & Charitate. Auct. R. P. Jo[ann]e Gomez a Graz M. Andreas Juraj.
ff. 161 in 177, 8°, rokopis ni datiran;

Ms. 216: Tractatus de vitiis et peccatis P. [Joannis Gomez?] Agratz . . . M. Andreas Juraj.
ff. 161, 8°, nedatiran;

Ms. 323: De Poenitentia Auct. R. P. Francisco Amico M. Andreas Juraj.
ff. 242, 8°, datiran v Gradcu, 1633.

Avtor rokopisa št. 256 je slovaški jezuit Zacharias Trinkell (1602—1665, gl. BS VIII, 247), pisec tega in ostalih treh pa M[agister] Andreas Juraj, poznejši novomeški pridigar in metliški prošt (prim. Ms. 323, f. 3^a: Ex libris M. Andreae Juraj SS. Theologiae Auditoris. Postea Concionatoris Rudolphswertensis. Dein Praepositi Möthlicensis). Vsi ti manuskripti so vezani enako kakor neka inkunabula, ki je bila Jurajeva last in ki je prišla v licejsko knjišnico iz knjižnice kartuzije v Bistri (prim. Gspan—Badalić, str. 320). Avtorja teoloških rokopisov, ki jih je pisal Juraj, sta jezuita *Francesco Amico* (1578—1651, gl. BS I, 282) ter *Juan Gomez* (1598—1662, gl. BS III, 1554). NUK hrani še dva spisa teh dveh jezuitov, in sicer Ms. 202 (*Tractatus De Poenitentia Virtutute et Sacramento*, 1631) po Gomezovih in Ms. 203 (*Tractatus In 2dam 2dae S. Thomae*, 1631) po Amicovih predavanjih, a je njun pisec anonimen.

9. Ms. 218

Avtor *Thomas Jaszberenyi*, SJ. Pisec anonimen. Sine loco, pred 1638.

Vsebina:

- f. 4^a — 176^a Disputationes In octo libros Physicorum.
- f. 176^a — 235^b In Duos Libros de Generatione et Corruptione seu de ortu et interitu.
- f. 235^b — 340^b Disputationes in tres libros de Anima.
- f. 342^a — 354^b In Aristotelis Metaphysicam.
- f. 366^a — 369^b Disputatio Vnica In quatuor Libros Meteorum Aristotelis.
- f. 370^a — 395^b Disputationes In decem libros Aristotelis Stagiritae ad Nicomachum.
- f. 400^a — 406^a Ex Philosophia R. P. Thomae Jasberini Tractatus de variis distinctionum generibus.
- f. 406^a — 414^a Item ex eodem R. P. Thoma Jasberini In quatuor Libros Aristotelis de Coelo, et Accidentibus Coelorum.
- f. 414^a — 433^a His accedit demum Ex Prodito iam bis Patre perpulcher Tractatus De Scientia, et in Logicam Ar[istote]lis.

Obseg 447 folijev, 8°. Rokopis je pisalo več piscev. Med posameznimi traktati so krajši zapisi različne vsebine (teologija, jus, glasba).

Avtor vsaj nekaterih filozofskih traktatov je madžarski jezuit Thomas Jaszberenyi (Jasberini, 1597—1658, gl. BS IV, 759), ki je učil filozofijo tudi v Gradcu. Vsaj del rokopisa je nastal pred 1638, ker se na začetku nastopnega predavanje juridične vsebine (f. 359^b—365^a) omenja „Christophorus Besold, huius incyltae facultatis iuridicae pro tempore decanus“. Znameniti jurist Besold je bil od 1610 profesor v Tübingenu, konvertiral in postal 1636 profesor na fakulteti v Ingolstadt, kjer je 1638 umrl (gl. *Allgemeine Deutsche Biographie*, Leipzig 1875, II, 556). Je torej vsaj ta del nastal v Ingolstadt?

10. Ms. 318

Avtor *Luka Krajačić*, pisec anonimen. Trnava, 1641—42.

Vsebina:

- f. 2^b — 140^b [Trije traktati k Aristotelovj Fiziki].
- f. 141^a — 155^b Tractatus IV. Correspondens IV Libris de Mundo & Coelo.

Obseg 160 folijev, 8°.

Avtor (?) rokopisa je omenjen na f. 155^b: „...quo [sc. in 3um Coelum] raptum e[ss]e pie credere licet p[rae]decessorem (?) nostrum phil[osoph]iae Professorem P. Lućam Kraiachich, cuius animam heri Deo, corpus u[er]o Terrae reddidimus...“.

11. Ms. 78

Avtor *Simon Rebiser*, OSB. Pisec anonim. Salzburg, 1647.

Vsebina:

- f. 2^a — 34^b Prolegomena.
- f. 34^b — 35^b In Isagogen Porphyrii praefatio.
- f. 35^b — 83^b De Universalibus.
- f. 84^a — 140^b De Praedicamentis.
- f. 140^b — 169^b In Duos libros Perihermenias.
- f. 170^b — 221^a In duos priores libros analiticos.
- f. 221^b — 277^b In duos libros posteriores Analyticos.

Obseg 279 folijev, 8°. Na koncu manjka 1 folij z zaključkom spisa.

Napis na hrbtu: Logica ab Admodum R[everen]do et doctissimo P[at]re Simone Rebiser tradita. Salisburgi A 1647 D, na enem izmed dveh nepaginiranih folijev pred začetkom spisa naslov: In Organum Aristotelis; manjkata torej traktata o Topiki in zmotnih sklepih. Benediktinec Rebiser, profesor filozofije v Salzburgu, zastopa tomizem salzburške benediktinske univerze (gl. Sattler, Collectaneen—Blätter zur Geschichte der ehemaligen Benediktiner-Universität Salzburg, Salzburg 1889). Pozneje je prišel rokopis v last operoza Ivana Štefana Florijančiča (o njem gl. SBL I, 183).

12. Ms. 242

Avtor *Gabriel Ivul*, SJ. Pisec *Vitalis Majerič*. Dunaj, 1655.

Vsebina:

- f. 1^a — 63^a Disputatio physica de Ortu et Interitu.
- f. 64^a — 165^b In 3 libros Ar[istote]lis de anima.
- f. 166^a — 172^b In IX Libros Met[a]p[hysic]orum.

Obseg 172 folijev, 8°.

Avtor je madžarski jezuit Gabriel Ivul (1619—1678, BS IV, 695; f. 63^a: finiuimus 8 Januarii sub R[everen]do P[at]re Gabricle Juul, o njem gl. BS IV, 695 in IX, 509), pisec pa Novomeščan Vitalis Majerič (Mayeritsch, Maioriz, gl. f. 172^b: Conscriptis Fr[ater] Vitalis Mayeritsch in Campo-Liliorum professus. 1655 Carniolus Rudolphsbertensis), tedaj profes cistercijskega samostana v Lilienfeldu, ki je kot študent javno branil teze svojega učitelja (Ivul-Majerič, Philosophia ..., Viennae, 1655, ter Ivul-Majerič, Propositiones ex universa logica ... Viennae, 1654, prim. BS n.n.m.).

NUK hrani tudi dva teološka rokopisa, ki ju je zapisal Majerič, in sicer, **Ms. 303**, Tractatus in primam patrem Divi Thomae de Deo uno et trino, ff. 281, 8°, datiran 1660 na Dunaju, katerega avtor je jezuit Otto Schimonski, ter **Ms. 322**, Tractatus de Sacramentis in genere; Tractatus de Sanctissimo Eucharistiae Sacramento, ff. 283, 8°, istega avtorja, datiran 1658 na Dunaju. Vsi trije Majeričevi rokopisi so prišli v NUK najbrž prek knjižnice stiškega samostana.

13. Ms. 240

Avtor *Wenceslaus Lienperger*, SJ. Pisec *Peter Erazem Kimovec*. Gradec, 1675.

Vsebina:

- f. 2^a Tractatus In Universam Aristotelis Physicam A R[everen]do P[at]re Wenceslao Lienperger e Soc[iet]ate Jesu AA. LL. et Phi-

osophiae Doctore Traditus. Anno a Partu Virgineo 1675 Ex Scriptis Petri Erasmi Kimouiz AA. LL. et Philosophiae Baccalaurei.

- f. 3^a — 50^a [Traktat o aritmetiki ter traktat jezuita Janeza Hanžiča (Hanschiz) o sončnih urah, dat. 1675].
 f. 51^a — 325^b In octo Libros Physicorum Ar[istote]lis.
 f. 328^a — 338^b In Quatuor Metheorum Aristotelis Libros.

Obseg 340 folijev, 8°.

Glej tudi št. 14!

14. Ms. 246

Avtorja *Wenceslaus Lienperger* (?), SJ, in *Balthasar Miller*, SJ. Pisec *Peter Erazem Kimovec*. Sine loco (Gradec?), 1674—1676.

Vsebina:

- f. 1^a — 13^a [Komentar k Aristotelovi Etiki].
 f. 16^a — 28^a Disputatio Vnica de Mundo et Coelo.
 f. 29^a — 108^b In Duos Libros Ar[istote]lis De generatione & corruptione sive de ortu & interitu.
 f. 109^a — 159^b In Tres Libros Aristotelis De Anima.
 f. 161^a — 164^b Tractatus in 14 Libros Metaphysicorum Ar[istote]lis.
 f. 171^a — 248^a Jus Canonicum Traditum A R[everen]do Patre Walthasaro Miller e Societate Jesu. Anno A Partu Virgineo 1674 Ex Scriptis Petri Erasmi Kimouiz pro tempore Philosophi.

Obseg 251 folijev, 8°.

Avtor filozofskih traktatov v Ms. 240 in najbrž tudi v Ms. 246 je jezuit Lienperger (1638—1679, BS IV, 1822), disputacije o kannonskem pravu pa jezuit Balthasar Miller (1635—1718 BS V, 1094). Pisec Peter Erazem Kimovec (Kimouiz) ju je zapisal v času svojega študija v Gradcu.

15. Ms. 100

Avtor in pisec anonimna. Sine loco, 1679 (? , gl. f. 206^b: Imposui finem 13. Aprilis 79 TK).

Vsebina:

- f. 2^a — 27^b Prolegumena.
 f. 27^b — 82^a In Institutionem Porpyrii Prolegumena perbreuia.
 f. 85^a — 210^b De Praedicamentis Aristotelis.
 f. 207^a — 225^b Peri Hermenias Libri Primi Explicatio.

Obseg 226 folijev, 8°. Spis ni dokončan, zadnji folij manjka.

16. Ms. 259

Avtor *Jožef Zelenič*, SJ. Pisec anonimn. Sine loco et anno.

Vsebina:

- f. 1^a — 259^a Tractatus II De Physica Seu in Libros Aristotelis De Auditu.
 f. 264^a — 349^b Tractatus III De Met[a]ph[ysic]a seu de Ph[ysic]a P[ar]t[ic]u-
 l[ar]i. [!]

f. 350^a — 355^b Tractatus Quintus De Metaphysica Controversia Vnica De ente.

Obseg 355 folijev, 8°.

Rokopis je nastal okoli leta 1700 po predavanjih Ljubljancana Jožefa Zele-
niča (Sellenitsch, 1658—1712, gl. SBL III, 283—84). To dokazuje navedba na hrbtu
kodeksa: Physica Metaphysica P. Sellenitsch.

17. Ms. 267

Avtor in pisec anonimna. Sine loco et anno (po Glonarju 17. st.).

Vsebina:

f. 8^a In Universam Ar[istote]lis Phil[osophi]am Naturalem brevis ad
mentem Henrici nostri explicatio.

f. 8^a — 27^b Quaestiones Proemiales.

f. 28^a — 128^a [Komentar k posameznim knjigam Aristotelove Fizike].

Obseg 130 folijev, 8°.

18. Ms. 253

Avtor in pisec anonimna. Sine loco et anno (po Glonarju 17. st.).

Vsebina:

f. 3^a — 25^a [Komentar k posameznim knjigam Aristotelove Fizike].

f. 26^a — 31^a Tractatus in Duos Libros De Generatione et Corruptione.

Obseg 35 folijev, 8°.

19. Ms. 310

Avtor in pisec anonimna. Sine loco et anno (po Glonarju 17. st.).

Vsebina:

f. 1^a — 41^a Tractatus in universam Ar[istote]lis logicam. De prolegomenis
logicae [uvodni disputaciji].

f. 41^a — 89^a Tractatus in Isagogen Porphyrii De Vniversalibus.

f. 89^a — 129^a Tractatus in librum praedicamentorum Aristotelis.

f. 129^a — 143^b Tractatus in duos libros Ar[istote]lis de interpretatione sive
Perihermenias.

f. 143^b — 155^b Tractatus in duos lib[ros] priorum analiticorum.

f. 156^a — 205^b Tractatus in lib[ros] de posteriori resolutione.

Obseg 210 folijev, 8°.

Na notranji strani zadnjih platnic je podpisan Josephus Posheshnik (pisec
rokopisa?).

20. Ms. 265

Avtor (?) in pisec *Janez Krstnik Burchard*. Sine loco et anno (okoli 1700).

Vsebina:

f. 1^b — 127^a [Matematični traktati].

f. 128^a — 139^b In quatuor Metheorum Ar[istote]lis libros disputationes Aca-
demicae,

Obseg 141 folijev, 8°.

Rokopisni ekslibris na notranji strani sprednje platnice *Ex libris Joannis Burcardi Corditsch ab Herzenthal* kaže enako pisavo kakor rokopis; je taisti tudi avtor? In ali je to Janez Krstnik Burchard (Burchardus, Burkhardt, Purhard), dr. med. okoli 1700, fizik v Novem mestu, avtor kratke razprave o Dolenjskih toplih, objavljene v Valvasorjevi *Die Ehre des Herzogthums Krain* (gl. SBL I, 65)?

21. Ms. 90

Avtor in pisec anonimna. Sine loco, et anno (po Glonarju 17. st.).

Vsebina:

- . 1^a Philosophia Peripathetica Ad Mentem Principis Philosophorum pertractata.
- f. 1^b — 211^a Tractatus Imus. In Aristotelis Logicam [sedem disputacij k Aristotelovim Kategorijam, Peri hermeneias, Analytica].

Obseg 213 folijev, 8°.

Spis je nastal na Dunaju ali v Gradcu (prim. f. 74^a).

22. Ms. 255

Avtor in pisec anonimna. Sine loco et anno (po Glonarju 17. st.).

Vsebina:

- f. 2^a — 94^a [Komentar k Aristotelovi Fiziki].
- f. 95^a — 120^b Tractatus in Duos Libros de Generatione et Corruptione.
- f. 121^a — 155^a Tractatus in Libros de Anima.
- f. 156^a — 172^b Compendium Physicae per Quaestiones.
- f. 173^a — 212^a [Komentar k Aristotelovi Metafiziki].

Obseg 215 folijev, 8°.

Kot je razvidno iz f. 155^a, je spis nastal po predavanjih na neki fakulteti.

23. Ms. 282

Avtor in pisec anonimna. Sine loco et anno (po Glonarju 17. st.).

Vsebina:

- f. 3^a — 66^b Sum[m]ula Seu Brevis ad Aristotelis Logicam Introductio.
- f. 68^a — 149^a Logica Major [tri uvodne quaestiones: de natura et virtute logicae, de ente rationis, de distinctionibus].
- f. 150^a — 221^b [Trije deli Logicae Majoris, komentar k Aristotelovim Kategorijam, Peri hermeneias, obe Analitiki].
- f. 222^a — 228^b Quaestio ultima In duos libros Topicos atque Elenchorum Aristotelis.
- f. 230^a — 244^b Compendium Logicae per Quaestiones.

Obseg 246 folijev, 8°.

24. Ms. 315

Avtor in pisec anonimna. Sine loco, 1704.

Vsebina:

- f. 1^a — 429^b Tractatus in 8 Libros Physicorum Aristotelis,

Obseg 429 folijev, 8°.

Celotni spis vsebuje komentar k Aristotelovi Fiziki, razdeljen na 16 disputacij. Na koncu vsake disputacije dodaja avtor tim. Appendix curiosa s sliko in razlago kake mehanične naprave. Spis ni dokončan.

25. Ms. 298

Avtor in pisec anonimna. Sine loco, 1706.

Vsebina:

f. 4^a — 130^b [Teološki traktati De censuris et statibus, In praecepta 2dae tabulae ter o kanoničnem pravu].

f. 137^a — 149^b Tractatus de Meteoris.

Obseg 150 folijev, 8°.

Isti pisec, ki je napisal Ms. 298, je očitno napisal še tri rokopise, ki jih hrani NUK, in sicer Ms. 295, Tractatus de actibus humanis, conscientia, virtutibus & tribus primis praeceptis decalogi; Tractatus de Sacramentis, ff. 257, 8°, neznanega avtorja iz leta 1709, nadalje Ms. 299, Tractatus in librum 3tium Decretalium; Tractatus in librum 4tium Decretalium, ff. 210, 8°, prav tako neznanega avtorja, brez letnice, ter Ms. 312, Tractatus In Praecepta 2dae tabulae; De Censuris; De Statibus, ff. 230, 8°, ki je tudi anonimen in nedatiran. Ms. 312 ima privezane Assertiones de praeceptis secundae tabulae, ki sta jih leta 1710 v Ljubljani javno branila Kranjčan Andrej Globočnik (Globoznig) ter Ljubljčan Gašpar Storžič (Storsigkh) pod predsedstvom jezuita Jurija Erberja (1660—1715, o njem gl. SBL I, 160, in BS III, 406—407); natisnil jih je tiskar Janez Jurij Mayr v Ljubljani. Iz teh Assertiones je razvidno, da je Erber učil moralno teologijo tudi na ljubljanskem jezuitskem kolegiju. So morda vsi štirje rokopisi zapiski po Erberjevih predavanjih?

26. Ms. 266

Avtor in pisec anonimna. Sine loco, 1711.

Vsebina:

f. 1^a — 24^a [Komentar k Aristotelovim knjigam De Coelo].

f. 24^b — 52^a Tertia Pars Physicae seu Tractatus III. in II. libros Ar[istote]lis De Ortu & interitu.

f. 52^b — 67^a Appendix De Meteoris. In 4 libros Meteorum Aristotelis.

f. 67^b — 94^a Quarta Pars Physicae seu Tractatus IV. in 3 libros Ar[istote]lis De Anima.

f. 94^b — 103^b Tractatus in Libros Metaphysicae iuxta Angelici Doctoris D. Thomae Aq. doctrinam.

Obseg 104 foliji, 8°.

27. Ms. 249

Avtor in pisec anonimna. Ljubljana, 1719.

Vsebina:

f. 1^a — 13^a [Dialektika.]

f. 16^a — 146^b Philosophiae Aristotelicae pars Ima sive disputationes in universam logicam.

f. 152^b — 311^b Tractatus in 8to libros physicorum Aristotelis,

- f. 315^a — 328^a Dissertationes Ph[i][l]osoph[ic]ae de Meteoris. . .
 f. 329^a — 423^a Tractatus 3tius In physicam Ar[istote]lis particularem.
 f. 423^a — 448^b Tractatus 4tus in tres libros Ar[istote]lis de anima.

Obseg 450 folijev, 8°.

28. Ms. 98

Avtor: *Anton Stancker*, SJ. Pisec *Joseph Holler*. Ljubljana, 1722.

Vsebina:

- f. 1^a Commentarius in Vniuersam Aristotelis Logicam novem Disputationibus Comprehensus a Reverendo Patre Antonio Stancker Societatis Jesu Sacerdote ac Professore ordinario traditus et a me Josepho Holler Inticense Tyrolense exceptus [... kronogram 1722].
 f. 2^a — 28^a Summula seu Introductio ad Logicam Aristotelis.
 f. 39^a — 219^b [Komentar k Aristotelovim logičnim spisom.]

Obseg 223 folijev, 8°.

Glej tudi št. 29!

29. Ms. 319

Avtor *Anton Stancker*, SJ. Pisec *Joseph Holler*. Ljubljana, 1723.

Vsebina:

- f. 10^a — 152^b Tractatus In octo libros Physicorum Ar[istote]lis.

Obseg 178 folijev, 8°.

Oba rokopisa je napisal sicer neznani Tirolec Joseph Holler; v prvem je izrečno imenovan kot avtor jezuit Anton Stancker, ki o njem sicer ni na voljo podatkov. Toda Diarium ljubljanskega jezuitskega kolegija (rokopis v Arhivu Slovenije) navaja, da je bil Stancker 1722 profesor logike, 1623 pa fizike. Ms. 319 je datiran s kronogramom na f. 91^a.

30. Ms. 258

Avtor *Janez Krstnik Mayr*, SJ. Pisec *Aleksander Tauffrer*. Ljubljana, 1722.

Vsebina:

- f. 1^a — 236^b Tractatus Physicae universalis ad mentem Aristotelis explicatus.

Obseg 236 folijev, 8°.

Glej tudi št. 31!

31. Ms. 243

Avtor *Janez Krstnik Mayr*, SJ. Pisec *Aleksander Trauffrer*. Ljubljana, 1722.

Vsebina:

- f. 1^a — 165^b Tractatus Ph[ysic]ae particularis & metaph[ysic]ae ad mentem Ar[istote]lis Explicatus ab Adm[odum] R[everen]do Patre Joanne Babbista [!] Mayr Societatis Jesu Ph[i][l]osoph[ic]ae

Professore emerito Conscriptus a R[everen]do & Religioso fr[at]re Alexandro Tauffrer Ord[inis] Cist[erciensis] Professo fontis Mariae prope Landt u[nd] Strass, ejusdemque Ph[ilosoph]iae auditore in ul[tim]um annum. Anno a Partu Virgini- nis 1722 [Komentarja k Metafiziki ni!].

Obseg 165 folijev, 8°.

NUK hrani še teološki rokopis, ki ga je zapisal Tauffrer po absolviranem kursu filozofije kot slušatelj prvega leta teologije. To je

Ms. 307

Avtorji: *Matthaeus Ittingar*, *Ivan Kolarić*, *Franjo Galović*. Pisec *Aleksander Tauffrer*. Lepoglava, 1723.

Vsebina:

- f. 1^a — 166^b Tractatus theologicus de Deo uno et trino in primam partem summae doctoris Angelici Divi Thomae Aquinatis. Editus ab adm. R. P. Mathaeo Ittingar ord. S. Pauli Primi Eremitae, AA. LL. et phliae doctore nec non SS. Thlgiae professore actuali, et ordinario ac p.t. R. Dni Provincialis secretario. Scriptus A. R. F. Alexandro Tauffrer sac. et exempti ord. cist. fontis BMV prope Landstrass professo phlo absoluto et thlgiae in primum annum auditore Anno Dni MDCCXXIII. Lepoglavae in Croatia.
- f. 167^a — 312^b Tractatus theologicus de Jure & Justitia in 2dam 2dae angelici doctoris A quaestiones Editus ab adm. Rdo P. Joanne Kollarich ord. S. Pauli Primi Eremitae AA. LL. & Phliae nec non SS. Thliae doctore ejusdemque professore actuali & ordinario Scriptus a R. F. Alexandro Tauffrer ...[kot zgoraj].
- f. 313^a — 340^b Tractatus de legibus editus ab A. R. P. Francisco Gallovich O. S. Pauli P. E. AA. LL. et phliae doctore nec non SS. can. professore actuali et ordinario. Scriptus a R. F. Alexandro Tauffrer ...[kot zgoraj].

Spis ni zaključen. Obseg 340 folijev, 8°.

Kostanjeviški cistercijanec Tauffrer je torej nadaljeval svoj teološki študij na pavlinski visoki šoli v Lepoglavu. Kje je absolviral filozofijo? Avtor rokopisa št. 243 je izpričano jezuit Mayr. Težava je v tem, da sta približno ob istem času de- lovala dva jezuita istega imena, oba Janeza Krstnika (gl. BS V, 818 in nasl.): prvi se je rodil v Sillianu na Tirolskem 1686, učil v Gradcu, Trnavi, Gorici in Ljubljani in tu umrl 1748, drugi se je rodil na Dunaju 1693, umrl v Kremsu in po Stoegerju, Scriptores provinciae Austriacae Societatis Jesu, Viennae-Ratisbonae 1856, str. 223, tudi učil filozofijo v Ljubljani. SBL II, 75 omenja samo prvega Mayra in mu pripisu- je del spisov, ki jih BS in Stoeger štejeta k drugemu Mayru. Kakorkoli, Diarium ljubljanskega jezuitskega kolegija pove, da je 1722 učil fiziko v Ljubljani jezuit J. K. Mayr in ga torej smemo upravičeno šteti za avtorja obeh rokopisov (Mss. 243 in 258), ki sta torej nastala v Ljubljani. Sicer pa je Mayr tudi avtor nekaj tiskanih spi- sov; dvema so priključene filozofske teze (Idea sapientis theo-politici, ... Viennaei 1724, izvod v NUK, sign. 9487; ponatis tege spisa Viennae, s. a., s priključenim, tezami, ki jih je 1728 v Ljubljani pod Mayrom branil Jožef Matija Prešeren, izvod v NUK, sign. 21064; Summi pontifices, quotquot ex coenobiis Ordinis S. Benedicti in Romanam Sedem exaltati sunt, Viennae, s. a., s priključenimi tezami, ki jih je tudi 1728 pod Mayrom branil Siegfried baron Gussitsch v Ljubljani, izvod v NUK, sign. 15870, itn., gl. SBL n.n.m.) SBL omenja kot Mayrov rokopis samo Ms. 243.

32. Ms. 241

Avtor *P. Wolfgangus*. Pisec *P. Isidorus a Susanna* ter *P. Felicianus*. Dunaj, 1730—1742.

Vsebina:

- f. 8^a — 285^a [...] Cursus Philosophicus Augustiniano Thomisticus Complectens Summularum Brevem explicationem una cum gravioribus Quaestionibus a Summulistis disputari Solitis Ad Usus P. Isidori a Susanna Ord. F. F. Eremit. Discalc. S. P. Augustini Conscriptus in Conventu Viennensi Anno Xisti, MDCCXLII.
- f. 300^a — 330^b Cursus Philosophicus [... kot zgoraj] Anno Xsti MDCCXXX[!].
- f. 332^a — 379^b Ternio Primus Dialecticae Augustiniano-Thomisticae Die 10. Novembris 1735 P. Felician: Haec Dialectica Dictata Fuit In Conventu nostro Viennensi A R. P. Wolfgango p. t. Definitor Provinciali nec Lectore [!] Philosophiae actuali. Anno 1735.

Obseg 381 folijev, 8°.

Trije deli rokopisa, datirani z letnicami 1730, 1735 in 1742 so nastali v dunajskem samostanu bosonogih avguštincev. Vsi trije spisi obravnavajo logiko; prva dva je pisala ista roka patra Izidorja (1730 in 1742!) po predavanjih neimenovanega lektorja filozofije, tretjega je zapisal neki pater Felicijan po predavanjih patra Wolfganga leta 1735. Rokopisi so prišli nato v ljubljanski diskalceatski samostan (gl. f. 2^a: Est Conventus Labacensis ad S. Joseph.). Zanimiv rokopis avguštinske smeri.

33. Ms. 260

Avtor in pisec anonimna. Ljubljana, okoli 1740.

Vsebina:

- f. 1^a — 178^a [Komentar k 2. in 4. knjigi Arist. Fizike].
- f. 178^b — 200^b Tractatus in 2 libros de Generatione et Corruptione [konec manjka].
- f. 201^a — 254^b Tractatus In Libros de Anima.

Obseg 254 folijev, 8°.

Glej tudi št. 34!

34. Ms. 252

Avtor in pisec anonimna. Ljubljana, okoli 1740.

Vsebina:

- f. 1^a — 101^b Philosophia naturalis seu Physica ad mentem Mariani Doctoris Joannis Duns Scoti [Disputatio prooemialis ter komentar k 1. knjigi Arist. Fizike].
- f. 102^a — 168^b Philosophia Trans[cen]d[enta]lis Seu Metaphysica ad Mentem Mariani Doctoris Joannis Duns Scoti.
- f. 169^a — 202^b [Komentar k 3. in 6. knjigi Arist. Fizike].
- f. 205^a — 234^b Tractatus in Libros Ar[istote]llis de Mundo, Coelo et Metheoris.

Obseg 234 folijev, 8°.

Rokopisa št. 260 in 252 je pisala ista roka; posamezna poglavja so zvezali v oba zvezka pomešano. Izpod iste roke hrani NUK še tri zvezke (Ms. 329, 306 in 326), ki so strogo teološki: Tractatus in Universam Theologiam Scholasticam ad mentem Joannis Duns Scoti Doctoris Subtilissimi. Ms. 329 in 306 sta datirana z letnico 1739 brez navedbe kraja; Ms. 326 je nastal 1741 v Ljubljani (ff. 1^a—220^b), toda zadnji traktat (ff. 224^a—377^b) je zapisal pisec, ki je navedel svoje začetnice „P. M. V. A. K. in primo anno theologiae Labaci“, leta 1725 (!). Skotistična (franciškanska) smer.

35. Ms. 376

Avtor anonimen. Pisec *Mihael Ortner*. Sine loco, 1742/43.

Vsebina:

- f. 2^a Philosophiae Peripateticae Pars Prima Seu Tractatus Logico-Metaphysicus est Michaelis Ortner.
 f. 3^a — 25^b Institutiones dialecticae seu previs [!] introductio in philosophiam peripateticam.
 f. 27^a — 126^b Tractatus Logico-Metaphysicus [sedem disputacij k Arist. ločnim spisom do vključno obeh Analitik].

Obseg 128 folijev, 8°.

Glej tudi št. 36!

36. Ms. 250

Avtor anonimen. Pisec *Mihael Ortner*. Sine loco, 1744.

Vsebina:

- f. 2^a — 198^b Philosophiae Peripateticae Pars Secunda Seu Tractatus in Physicam Generalem [9 disputacij k Aristotelovi Fiziki].
 f. 199^a — 199^b Theses ex universa philosophia.

Obseg 202 folija, 8°.

Mihael Ortner, ki je zapisal svoje ime samo v Ms. 376, je tudi pisec Ms. 250. Neznani avtor jezuitske šole je v Ms. 250 posvetil precej pozornosti vprašanju o naravi teles; upošteva sicer razna mnjenja, tudi Descartesovo in Leibnizovo, a dokazuje zmotnost teh nazorov, odklanja potemtakem mehanizem in prav tako dinamizem ter vztraja pri tradicionalnem nauku o hilemorfizmu (bistvo telesa je le v sestavi iz materije in forme). Slej ko prej vztraja pri Suarezovem nauku (gl. Sodnik, Vpliv Boškovičeve prirodne filozofije, str. 18, ter ista, Filozof Anton Erber, str. 16).

37. Ms. 238

Avtor *Joseph Kessler*, SJ. Pisec anonimen. Dunaj, 1749.

Vsebina:

- f. 1^a — 235^b Physica seu Contempla[tio] Corporum in genere, tradita ab Adm[odum] R[everen]do, p[er]docto P[at]re Josepho Kessler AA[rtium] LL[iberalium] Doctore, et Professore Ph[ilosoph]iae actuali 1749 [11 disputacij k Arist. Fiziki].

Obseg 235 folijev, 8°

Glej tudi št. 38!

38. Ms. 239

Avtor *Joseph Kessler*, SJ. Pisec anonimn. Dunaj, 1750.

Vsebina:

- f. 2^a — 176^b *Physica Particularis seu Contemplatio Corporum in Particulari* [...] tradita ab [...] Josepho Kessler [...] Anno Salutis 1750. [8 disputacij k posebni fiziki, in sicer o svetu in nebu, elementih, neživih in živih telesih ter duših].
- f. 176^b — 178^b *Theses ex Universa Mentis et Sensuum Philosophia*.

Obseg 178 folijev, 8°.

Mss. 238 in 239 sta nastala po predavanjih jezuita Josepha Kesslerja (Kössler, 1711—1771, o njem gl. BS IV, 1153; SBL I, 488—89). V letih 1749—50 je deloval na Dunaju, kjer sta torej nastala tudi pričujoča rokopisa (prim. tudi BS III, 738). Ms. 238 je bil last nekega „P[atr]is Onuphrii“, ki se je podpisal tudi v Ms. 255 in Ms. 282, vezava je stiška.

Za Ms. 238 je Sodnikova ugotovila, da se v njem Kessler še drži sholastične osnove, da pa se v nekaterih vprašanjih (npr. čutne kvalitete teles, teorija gravitacije) že pridružuje novejšim nazorom (gl. Sodnik, *Filozof Anton Erber*, str. 16).

39. Ms. 316

Avtor *Joseph Theiss*, SJ. Pisec *Leopold Friderik Brekerfeldt*. Ljubljana, 1. pol. 18. stol.

Vsebina:

- f. 1^a — 252^b *Pars 2da Philosophici Tractatus In VIII. Libros Physicorum Aristotelis Sive de Physica Auscultatione tradita Auspice & Duce Deo A R. P. Josepho Theiss Philosophiae Professore Societatis Jesu Ordinario Et excepta a Leopoldo Friderico a Brekerfeldt In Academico Gymnasio Labacensi*. [Komentar k Arist. Fiziki v obliki 10 disputacij].

Obseg 253 folijev, 8°.

O avtorju, Celovčanu Josephu Theissu (1663—1745), ki je bil 1712 profesor metafizike v Ljubljani, gl. Nečasek, *Geschichte des Laibacher Gymnasiums*, v. Programm und Jahresbericht des kaiserl. königl. Obergym. zu Laibach, 1860, str. 6, ter BS VII, 1962—63. O rodu pisca Brekerfeldta gl. SBL I, 57.

40. Ms. 86

Avtor in pisec anonimna. Sine loco, med 1724 in 1761.

Vsebina:

- f. 1^a — 185^a *Philosophia Peripathetica Ad mentem Aristotelis magni Magistri Exposita* [6 disputacij k logičnim spisom z vključno obema Analitikama].

Obseg 188 folijev, 8°.

Glej tudi št. 41 in 42!

41. Ms. 317

Avtor in pisec anonimna. Sine loco, med 1724 in 1761.

Vsebina:

f. 1^a — 258^a Tractatus In generalem Aristotelis Physicam [7 disputacij k Fiziki].

f. 259^a — 265^b Tractatus in particularem Aris[tote]lis Phy[sic]am [samo del disputacije De Mundo et Coelo, katere tekst se sklenjeno nadaljuje v Ms. 257].

Obseg 265 folijev, 8°.

Glej tudi št. 40 in 42!

42. Ms. 257

Avtor in pisec anonimna. Sine loco, med 1724 in 1761.

Vsebina:

f. 1^a — 149^a [Physica particularis — nadaljevanje disputacije De mundo et coelo ter disputacije De generatione, De elementis in De anima].

Obseg 149 folijev, 8°.

Mss. 86, 317 in 257 je napisala ista roka, le za del Ms. 257 se zdi, da ga je pisala še neka druga roka. Nastali so gotovo po letu 1724 (prim. Ms. 317, f. 177^a, kjer je govor o brevu papeža Benedikta XIII. iz tega leta). Letnico 1761 je na listek, prilepljen v Ms. 257 zapisal neki „Joannes Polanz ex Dolz JP”. Druga roka iz Ms. 258 pa omenja na listku, vstavljenem v Ms. 86, lektorja filozofije, kapucina patra Severiana Vorasdijsa (?) iz Krškega.

43. Ms. 91

Avtor *Bartholomaeus a S. Joanne Baptista*. Pisec *Eugenius Schluderbach*. Sine loco, 1768—1770.

f. 4^a — 63^b [Dialektika].

Obseg 65 folijev, 8°.

Avtor in pisec se omenjata na f. 2^a oz. 4^a. Spis obravnava šolsko dialektiko ali tim. Logiko Minor.

44. Ms. 234

Avtor in pisec anonimna. Ljubljana, 2. pol. 18. stol.

Vsebina:

f. 1^a — 15^a [Ontologija].

f. 15^a — 25^b Pars Altera complectens aetiologiam.

f. 26^a — 71^b Disputatio tertia complectens Cosmologiam.

f. 71^b — 141^a Disputatio 4ta complectens Psychologiam.

f. 141^a — 166^b Disputatio Quinta Complectens Theologiam naturalem.

Obseg 166 folijev, 8°.

Podrobneje gl. o tem rokopisu Sodnik, Vpliv Boškovičeve prirodne filozofije, str. 18. in nasl. Ta rokopis kaže čisto moderno orientacijo, nastal je verjetno v območju ljubljanskega jezuitskega kolegija v drugi polovici 18. stoletja, bil pa je last nekega Jožefa Antončiča (gl. na notranji strani zadnjih platnic: Labaci die 4ta Octobris

1793. Josephus Antontschitsch). Spis zastopa dualistični dinamizem, torej Boškovičev nauk, odvisen pa je tudi od Storchenaua (Institutionum Metaphysicarum libri II, 1771), misleca iz tako imenovanega Boškovičevega kroga, ki je bil na ljubljanskem jezuitskem kolegiju priznan in čigar spise so uporabljali kot šolsko filozofsko literaturo.

45. Ms. 311

Avtor in pisec anonimna. Sine loco et anno (po Glonarju 18. st.).

Vsebina:

- f. 3^a — 29^a Tractatus Dialecticus sive introductio in universam Logicam.
- f. 30^a — 184^a [6 disputacij k Arist. logičnim spisom z vključno obema Analitikama].
- f. 189^a — 361^a Tractatus Secundus In Octo Libros Physicorum
Quos Aristoteles Inscriptit.
- f. 366^a — 506^b [Physica particularis, disputacije De mundo et coelo, De generatione, De elementis, De causa prima].
- f. 506^b — 557^a Tractatus De Anima.

Obseg 557 folijev. 8°.

P. Simoniti.

Ljubljana.

ZUSAMMENFASSUNG

P. Simoniti: LATEINISCHE PHILOSOPHISCHE HANDSCHRIFTEN DES XVI.—XVIII. JAHRHUNDERTS IN DER NATIONAL- UND UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK IN LJUBLJANA

(Bibliographische Beschreibung)

Der Verfasser behandelt 45 lateinische philosophische Handschriften. Es sind dies überwiegend spätscholastische Interpretationen zu aristotelischen, besonders zu logischen und naturphilosophischen Schriften. Die Handschriften sind meistens jesuitischer Provenienz.